

QUÈ EN PENSA L'ALUMNAT SOBRE EL PROJECTE IMPLICA'T?

Maria Rosa Rosselló Ramon, Carla Torres Seguí, Matías Gámez Genovart i Miquel F. Oliver Trobat

JUSTIFICACIÓ

La investigació sobre com s'aprèn a ensenyar porta ja una certa trajectòria. En les darreres dècades s'han succeït diferents enfocaments des dels quals s'ha intentat fer camí de cara a esbrinar: *Com s'arriba a ser professor?* Malgrat els diversos intents, la resposta no és simple. Diversos estudis posen de manifest que la **identitat docent** és un procés de construcció i d'apoderament professional, associat a la transformació del coneixement implícit, procedent de les diverses assignatures i de l'experiència, en competència professional (Falcón i Arraiz, 2020). És un procés continu, de clarificació d'allò que un pensa sobre l'ensenyament-aprenentatge i, particularment, sobre un mateix com a mestre, per establir quins són els seus rols, en coherència amb l'ètica professional (Day, 2006). Requereix de la presa de consciència i reflexió sobre un mateix, la professió, la funció de l'escola i les seves demandes.

Des d'aquesta línia de recerca, recentment s'estan recollint evidències que mostren com determinats **canvis metodològics en la formació inicial** faciliten els processos de construcció de la identitat docent. En són un exemple les propostes que es recullen als estudis següents: a partir d'activitats formatives integrades en les assignatures de tipus competencial / reflexiu (Alsina, Batllori, Falgàs i Vidal, 2019; Domínguez, Medina i López, 2018; Schrand, Jones i Hanson, 2018); a través de l'aprenentatge vicari derivat d'oportunitats d'interacció entre professionals en diferents moments de socialització (Steenekamp, Van der Merwe i Mehmedova, 2018); i, finalment, l'ús de diverses eines com els ePortfolios, el mapping o visual thinking, els relats reflexius i el disseny de projectes de carrera, entre altres estratègies (Bennett, Rowley, Dunbar-Hall, Hitchcock i Blom, 2014; Tur i Urbina, 2016).

IMPLICA'T

D'acord amb aquest marc, a la Facultat d'Educació de la UIB es va engegar el **projecte IMPLICA'T** (PID202142), i el **projecte La construcció de la identitat professional dels futurs mestres d'educació infantil** (PID202118), aprovats a la Convocatòria d'ajuts per a projectes d'innovació i millora de la qualitat docent de 2020/21. Ambdós projectes s'han posat en marxa als **estudis de grau de Mestre d'Educació Infantil i d'Educació Primària**, amb la finalitat de facilitar el procés de transformació personal dels coneixements implícits de l'alumnat en coneixements professionals, de manera que l'alumnat prengui consciència de l'adquisició i desenvolupament de les seves competències professionals. Concretament, els **objectius** marcats en cada projecte han estat tres: 1) el procés de construcció de la identitat professional que realitza l'estudiant des del començament del grau; 2) enfortir els lligams entre la formació inicial i la formació permanent; i 3) propiciar la coordinació interdisciplinar. Aquests tres objectius es concreten i agafen forma a partir del **procés** següent: 1) vàries assignatures dels estudis inicien processos de coordinació, a través dels quals assumeixen els principis de l'aprenentatge realista i comparteixen diferents tasques i elements d'avaluació; 2) s'impulsa que cada estudiant elabori un eportafoli personal, de manera que tingui un espai concret on reflexionar sobre les competències i el rol docent; i 3) alguns dels grups participants de l'experiència inicien visites als centres educatius, la qual cosa els facilita un coneixement directe de la professió i de les metodologies actives.

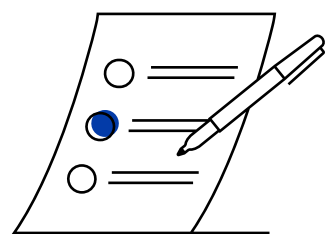
METODOLOGIA

Aquest informe pretén mostrar els resultats sobre el **grau de satisfacció** amb el projecte que percep l'alumnat participant. Amb tal finalitat, s'elabora un **qüestionari** de valoració i es du a terme un **grup de discussió**, tot i que pels límits imposats sols es presenten els resultats del qüestionari. Aquest s'ha estructurat en **quatre apartats o categories** que valoraven la contribució del projecte pel que fa a: coneixements i competències de matèries (C1), competències transversals (C2), compromís amb la professió docent (C3) i dimensió emocional i de creixement personal (C4). La mostra participant a l'estudi han estat 25 alumnes de segon curs del grau d'Educació Primària.

- C1** Coneixements i competències de matèries
- C2** Competències transversals
- C3** Compromís amb la professió docent
- C4** Dimensió emocional i de creixement personal

GRUP DE DISCUSSIÓ

FORMULARI

CONCLUSIONS

En conclusió, la **identitat docent** és un procés de construcció **continu** que implica la **reflexió** sobre un mateix, la professió, la funció de l'escola i les seves demandes, així com la presa de consciència dels rols del mestre d'acord amb l'ètica professional. A partir dels canvis metodològics fets en la formació inicial, el projecte **IMPLICA'T** ha **demostrat ser efectiu** per a facilitar el procés de transformació dels coneixements implícits en coneixements professionals i **augmentar la consciència de l'adquisició de competències professionals**.

Els estudiants participants **valoren positivament** la contribució del projecte en termes d'**adquisició de coneixements i competències en diverses matèries**, així com en l'enfortiment d'habilitats de treball en equip o la valoració de la funció dels docents. El projecte IMPLICA'T també ha contribuït a enfortir el **compromís amb la professió docent**, ajudant els estudiants a comprendre la importància de ser un model de comportament i respectar els projectes educatius de les escoles. Malgrat la valoració positiva en general, la **connexió entre les assignatures i la seva coordinació** encara es considera una **àrea a millorar**, i es recomana **consolidar el projecte abans d'estendre'l a més assignatures**. Per acabar, cal destacar que l'estabilitat dels **grups** i la **coordinació** són aspectes clau per a l'èxit dels projectes d'aquest tipus, i **els estudiants consideren molt valuosa la interacció amb centres educatius des del primer contacte amb la formació inicial**. En resum, aquesta recerca destaca la importància d'**impulsar enfocaments metodològics innovadors en la formació de futurs mestres** per a facilitar la **construcció de la seva identitat professional** i millorar la seva preparació per a l'ensenyament.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alsina, A., Batllori, R. , Falgàs, M., i Vidal, I. (2019). Marcas de autoregulación para la construcción del perfil docente durante la formación inicial de maestros. *Revista Complutense de Educación* 30(1), 55-74.

Bennett, D., Rowley, J., Dunbar-Hall, P., Hitchcock, M., i Blom, D. (2014). Electronic portfolios and learner identity: An ePortfolio case study in music and writing. *Journal of Further and Higher Education* 40(1), 107-124. Doi: 10.1080/0309877X.2014.895306

Day, C. (2006). *Pasión por enseñar: la identidad personal y profesional del docente y sus valores*. Madrid: Narcea.

Domínguez, M.C., Medina, A. i López, E. (2018). Desarrollo de competencias en el primer curso de universidad: estudio de caso. *Publicaciones*, 48(1), 39-62. Doi: 10.30827/publicaciones.v48i1.7325

Falcón, C. i Arraiz, A. (2020). Construcción de la identidad profesional docente durante la formación inicial como maestros. *Revista Complutense de Educación* 31(3), 329-340.

RESULTATS

C1

Pel que fa a l'adquisició de les **competències i coneixements de cada matèria**, les assignatures **d'Educació Inclusiva, Dificultats Específiques d'Aprenentatge i Sociologia, Convivència i Educació** es considera que s'han vist molt reflectides a l'aula. L'alumnat en general pensa que amb l'elaboració del projecte, **s'han pogut assolir** les competències i coneixements corresponents a aquestes assignatures. Amb **Bases Didàctiques i Disseny Curricular, Organització i Gestió Escolar i TIC Aplicades a l'Educació Primària** les **valoracions** també han estat positives, però els resultats presenten una major dispersió, evidenciant una major diferència d'opinions, tot i que la majoria es declina cap a un **balanç positiu**. Si associem cada ítem als continguts i competències pròpies de cada assignatura i fem la mitjana de les respostes, obtenim que totes les assignatures es valoren entre 6 i 9, sent 7 i 8 la moda.

C2

En relació amb les **competències transversals**, el projecte **IMPLICA'T** **afavoreix** que l'alumnat validi la seva decisió amb relació als estudis escolllits, l'apropa a la realitat d'una aula, l'incita a **reflexionar sobre com hauria de ser l'escola del segle XXI i el fa reflexionar sobre la seva identitat docent**. Aquestes qüestions, en termes de mitjana, es troben un punt per sobre que les competències relacionades amb el desenvolupament de les habilitats de comunicació i el treball en equip, valorades de 7 sobre 10, a diferència de les competències esmentades anteriorment que es valoren de 8 sobre 10.

C3

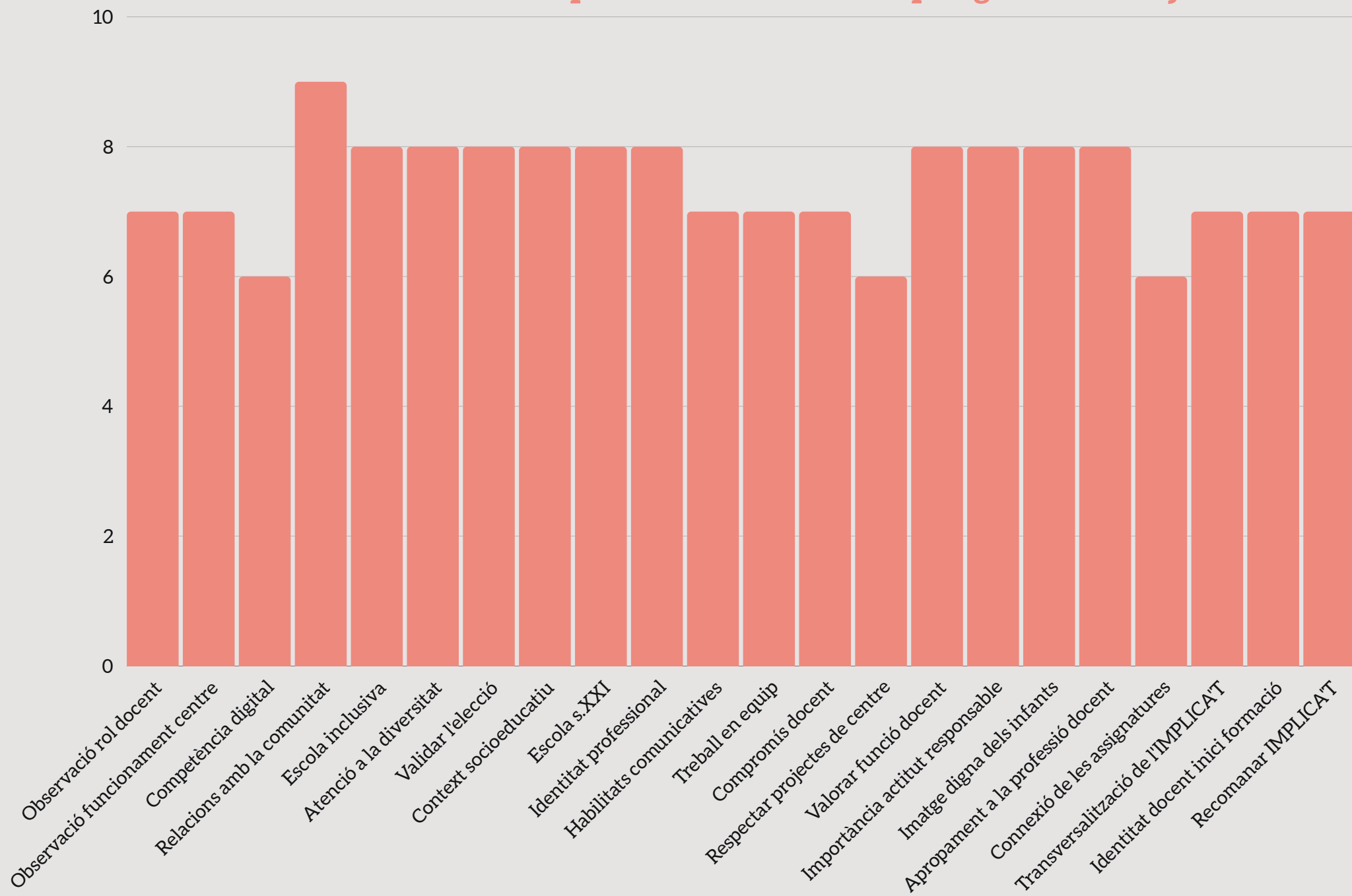
Pel que fa al **compromís docent**, l'alumnat valora positivament (8 de mitjana) el fet que el desenvolupament del projecte els ha ajudat a tenir un **apropament** i una **visió global** de la **professió**, la importància de promoure una **imatge digna dels infants**, ser un **model** de comportament, tenir una **actitud** responsable i valorar la funció docent dins l'aula i dins la societat en general. D'altra banda, la puntuació de mitjana més baixa (6) la rep la importància de respectar el projecte educatiu i lingüístic d'un centre.

C4

Respecte a la valoració de l'**experiència en general**, l'alumnat atorga un 7 al fet de generalitzar el projecte a més assignatures, però a partir del **feedback qualitatiu** ha quedat clar que primer **s'ha de consolidar bé el projecte** amb les assignatures que ja hi participen abans d'incorporar-ne de noves. També es valora amb 7 la construcció de la identitat docent i el fet de recomanar-ho a altres universitats. En canvi, els alumnes puntuen amb 6 quan se'ls hi pregunta si el projecte IMPLICA'T els ha permès connectar les assignatures amb el dia a dia de les escoles; per tant, aquesta **connexió entre assignatures** segueix sent un punt pendent a millorar.

Aquest qüestionari també ha permès recollir opinions qualitatives, de manera que es recomana la necessitat de **mantenir els grups estables i preservar la coordinació** de la qual gaudeix el projecte a primer curs. Finalment, l'alumnat ha manifestat el seu acord i la utilitat d'estar en contacte amb centres educatius des del primer any del grau, atès que és una gran oportunitat per observar i reflexionar sobre la realitat educativa. Tant és així que es demana una **ampliació de la quantitat de visites**.

Valoració quantitativa de les preguntes del formulari

Schrand, T., Jones, K. i Hanson, V. (2018). "Reflecting on Reflections": Curating ePortfolios for Integrative Learning and Identity Development in a General Education Senior Capstone. *International Journal of ePortfolio*, 8(1), 1-12

Steenekamp, K., Van der Merwe, M. i Mehmedova, A.S. (2018). Enabling the development of student teacher professional identity through vicarious learning during an educational excursion. *South African Journal of Education*, 38(1). Doi: 10.15700/saje.v38n1a1407

Tur, G., & Urbina, S. (2016). Collaboration in ePortfolios with Web 2.0 tools in initial teacher training/La colaboración en eportafolios con herramientas de la Web 2.0 en la formación docente inicial. *Cultura y Educación*, 28(3), 601-632.